

UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

II. Évfolyam.

Ujvidék, 1911. november 19. vasárnap

86. szám.

Az új pártalakulás.

A városi törvényhatósági életben az utóbbi időben az a feltűnő jelenség mutatkozott, hogy a városi ellenzék lényegesen közeledni iparkodott az uralkodó párthoz és erősen mérsékelte az ellenzéki szellemet, a munkapárt szónokainak tüntetőleg helyeselt és azok indítványait nagy lelkesedéssel tette a magáévá.

Ezt a közeledést már akkor egy bizonyos czéltudatos taktika irányította. E közeledésnek nevezetesen az volt az oka, hogy a közelgő választásokra való tekintettel az ellenzék mintegy tüntetni akart azzal, hogy városi ügyekben nem csinál pártpolitikát; de a háttérben az a cél lebegett, hogy a választások idején táboraiba sorakoztassa a más párt-állású egyéneket is.

A városi ellenzék belátta, hogy mint függetlenségi párt nem is veheti fel a küzdelmet a nála sokszorosan erősebb nemzeti munkapárttal, hanem más céger alatt könnyebben maga köré gyűjtheti a más pártállásúak közül is legalább azokat, akik sértett ambícióból, vagy egyéni hiúságból mint közkatonák nem akarják támogatni a nemzeti munkapártot, hanem vezérszerepre törekszenek, ha mindjárt az ellenzéknel is.

Megindult a szervezkedés és úgy halljuk, hogy már meg is alakult az új cég városi polgári párt hangzatos néven. De ez a cég nem is annyira új, mert a szabadelvű korszak alatt is volt már egyszer egy városi polgári párt, amely azonban rövid fennállás után szétmállott

és a zöme átalakult függetlenségi párttá. Az eszme nem is életrevaló, mert mi szükség van itt Ujvidéken egy külön városi polgári pártra? még értenők ezt a nevet, ha ezzel szemben volna egy aristokrata párt, de hát ebben a demokratikus városban nincsenek aristokraták, itt csak polgárok vannak. Itt minden párt polgári párt, ezt a címet külön magának egy párt sem sajátíthatja ki, a vagy már ezzel is úgy leszünk mint koalíciós korszakban a hazafisággal, amelyet a koalíciók kizárólag magukénak vallottak, mert csak az volt a tizenhárompróbas hazafi, aki velük volt.

Mit is akar voltaképpen ez az u. n. polgári párt? A város vezetése oly kezekben van, hogy ennek a nagy szervezkedésnek nincs tárgyi indoka, célja az lehet, sőt van is, és pedig az, hogy a különben harcra képtelen függetlenségi pártba új életet öntsön. A terv egészen átlátszó, a választási harc idejére félretenni a függetlenségi jelszót, győzelem esetében pedig újra felvenni a levett köntöszt.

A közérdek, a városi érdek követeli ezt az alakulást? Hát ugyan a nemzeti munkapárt talán nem a városi közérdeket tartja szem előtt?

Ez az új szervezkedés a függetlenségi párt alkonyát jelenti, mert az a párt, amely szövetségeseiket keres, már többé nem képes megállni a maga lábán. Miért nem tartotta meg a függetlenségi párt ebben a küzdelemben is a nevét? mert azt hiszi, hogy így több a kilátás arra, hogy jelöltjei, mert hisz csak erről és nem másról van szó, könnyebben

bekerülnek a törvényhatósági bizottságba. Hiába! a gyerek nem fog hamarabb megnőni azzal, ha más nevet adnak neki.

Ha a függetlenségi párt mint ilyen veszi fel a harcot, akkor még a bukását sem lehetett volna kudarcnak nevezni, mert a küzdelem a zászló becsületéért folyt volna, de most úgy látszik a zászló becsületénél fontosabb bejutni a torony alá mindenáron.

Ugy halljuk, hogy a hamvaiból feláramadt polgári párt azt hangoztatja, hogy a nemzeti munkapárt Ujvidéken semmi újat nem alkotott, hanem minden eszme, amelyet megvalósított, a függetlenségi párttól ered. Itt álljunk meg egy pillanatra! mert a polgári párt nem részletezi azokat a városboldogító eszméket, amelyek a függetlenségi párttól eredtek, így hát utána jártunk ennek a dolognak, megvizsgáltuk a koalíciós korszak idején felszínre volt ideákat, de biz' azokban semmi újat vagy eredetit felfedezni nem tudtunk, mert azokat az eszméket még a régi szabadelvű párt vette fel, sőt aktaszertűleg kimutatható, hogy mindazok az ideák, melyek a koalíciós korszakbeli városi politikát irányították, már a liberális regim alatt egytől egyig rég megvoltak, a különbség csak az, hogy a liberális párt azokat úgy akarta megvalósítani, hogy azokból a városnak is jelentékeny anyagi haszna legyen, addig a koalíciók azokat úgy oldották meg, hogy beláthatatlan hosszú időre megfosztották a várost ezen anyagi előnyöktől. Csak egy példát ragadtunk ki a sok közül, a liberális korszakban is már szó

A hétről.

*

1.

Most van sok estély s van sok bál is:
E vers hát szörnyen aktuális.
Van lányom nyolc s kilenc fiam:
Báloznak most mindannyian.

És mindnek báli ruha kell,
Kell tizenhét pár cipő, lakk.
A nőknek kell tíz kiló puder
És a fiuknak kilenc frakk.

Vagy tíz varrónő var ma nálunk
Készülnek ruhák, cifra blúzok
S bár jégcsap lóg az ereszen, kint,
Én izzadok, akár egy tűzok.

Ezalatt meg üres a has,
S gyakran meglátogat a Basch,
Óróm nézni, hogy foglal nálam,
Tanulhatnának foglalást
A jó olaszok tőle bátran.

Szóval itt a báli szezon
Mikor mulatni kell bezon,

S a régi közmondás szerint
Mint a leghonfíbb magyarok:
Én mindig sirva vigadok . . .

2.

„ . . . A városi polgári párt előkészítő bizottsága: dr. Adamovics István, Lovrekovics Ferenc, dr. Lustig Nándor. „

Ez a vers, ez a vers
Miről szólhat másról?
Mint a vá-, mint a vá-
Rosi atyuskákról.

A szerkesztő bácsi
Nem túrné, hogy élnék,
Ha nektek, gyerekek,
Róluk nem mesélnék.

Egyszer volt, hol nem volt
Volt egy kis halacska,
Halász bácsi hálójába
Beugrott a csacska.

Halász bácsi szépen
Eladta pengőért
Eladta pengőért,
Még pedig csengőért.

A csengő pengővel
Fogadott egy embert,
A ki éjjel, nappal
Nem font mást, mint kendert.

Kenderből font spárgát,
Hálót a spárgából:
Kihalászta mind a
Halat a Dunából.

Eladta a halat,
Sok ezüst pengőért,
Sok ezüst pengőért,
Még pedig csengőért.

Ennyi pénzzel lehet már
Valamit csinálni:
Mától kezdve Ujvidéken
Ő fog dirigálni.

Lovrekovich bácsi
Így lett vezérférfi,
Gyerekek-berekek
Van-e ki nem érti?

De mese, meskete,
Itt még nincsen vége,
Van már nagy hatalma,
Mit csináljon véle?

volt a villamos vasút és világitásról, de úgy, hogy a villamos városi kezelésbe kerüljön, mert köztudomású, hogy az igen haszonhajtó vállalat és ép ezért a városok mindenütt iparkodtak is azt saját kezelésükbe venni; a koalíciós kormányzat pedig kiengedte ezt a jövedelmező vállalatot a város kezéből és a villamos magánvállalkozóké lett, amelytől azt a város ma már csak nagyon drága pénzen válthatná meg. Hogy ez mennyire nem lebecsülendő dolog, utalunk Temesvár példájára, ahol a város kezelésében levő villamos a pótdadó egyharmadát fedezi.

Ezek után kérdezzük, hogy a városi polgári párt milyen új jövedelmi forrásokat nyújtana a városnak, ha mint függetlenségű párt újból kezébe venné a város vezetését?

Ne engedje tehát senki se félre vezetteni magát hangzatos jelszavaktól, mert, ha egy községi választásnál kiküszöböljük a politikát, akkor nem éppen azokat kell megválasztani, akiket a polgári párt akar, hanem azokat, akik a város érdekeinek képviselőire a leghivatottabbak.

A város szabályozása.

Építési szabályrendelet.

(Saját tudósítónktól.)

Szabályozási tervünket kiegészítő építési szabályrendeletünk tárgyalás alatt áll. Pontról pontra tárgyalja egy ad hoc bizottság és mondhatjuk fáradságot és időt nem kímélve munkálkodik azon, hogy ez a szabályrendelet, amellyel, hogy a haladó kor fokozódó igényeit kielégíti, a község, az építendő, érdekeit is megvédelmezze.

Ép úgy, miként városépítési terv nélkül az építési szabályrendeletnek nincs kellő tartalma, azonképen szabályrendelet nélkül a legszébb városzabályozási terv csupán élettelen kép marad.

Szabályozás.

Palóci szabályrendelet-tervezete tekintetben nagyon is radikális volt. Érthető, hogy a művész minden eszközt jónak talál a mű érdekében és a német példák után indult, hol a városépítési tervek keresztülvitelét mindenáron biztosítja. Nekünk azonban szímlonunk kell a helyi viszonyokkal és azért csak helyeselnünk lehet a bizottság javaslatát, mely a szabályozási terv keresztülvitelét csak oly mértékben biztosítja, amint azt a magántulajdon sérelme nélkül elérhetjük.

Mert a hatalomhoz
Tudomány is kell ám,
Nem eheti azt az ember
Kanál, kés és vellán.

Nosza sebbel-lobbal
Irkál is, firkál is,
Végtére akadt két
Jogtudós fiskális.

És így szól hozzájuk
Zengőn, mint egy kántor:
„Álljatok én mellém
István, meg te Nándor.

Te István, mindenkor
A nép pártján álltál,
Önző önérdet
Soha nem szolgáltál.

Tégedet is, Nándor,
Megáld a padisah,
Ha veled hozzám jön
A Chevra Kadisa.”

Palóci tervezete ugyanis az utcaanyitások költségeit az érdekelt háztulajdonosokra hárítja. A bizottság javaslata szerint, ha az utcaanyitást a város kezdeményezi, a város viseli is annak költségeit és csupán azt a jogot tartja főm a városnak, hogy az új utcában keletkező új építési telkeket is megszerezhesse; ha pedig magánosok kezdeményezik az utcaanyitást, azok viselik a költségeket is. Volenti non fit injuria.

Palóci tervezete szerint továbbá egyáltalán nem volna szabad építkezni szabályozás által érintett területeken; ezzel szemben a bizottság ismét a magántulajdonra tekintettel azt javasolja, hogy ily esetekben az építési hatóság csupán egy évig függőben tarthassa az építkezést és ha ez időn belül az utca kinyitását a város közönsége el nem határozza, a fél szabadon építhet.

Nem lesz tehát a szabályozási terv tűzzel-vassal keresztülhajtva, hanem fokozatosan akkor és olyan mértékben, amikor és amennyire azt a város közönsége indokoltnak, szükségesnek, célszerűnek és gazdasági szempontból is megvalósíthatónak találja.

Azért a szabályozási terv még nem lett elejtve, mert ha egy-két új építkezés érinteni is fogja a szabályozás körülményeit, ez még nem zárja ki a terv keresztülvitelét, akkor amikor arra sor kerül. De remélhető, hogy az érdekelt tulajdonosok is számolni fognak a város fejlődésével és iparkodni fognak már saját érdekében is építkezéseiket úgy elrendezni, hogy az a szabályozás későbbi keresztülvitelét lehetőleg ne akadályozza.

Építési övek.

A szabályrendelet a várost 6 építési övre osztja; a tervezett köruton belül fekszik az I. és II. öv, a köruton kívül a III., a villanegyed a IV. öv, a gyárnegyed az V. és a külső rész a VI. öv. Az I. és II. öv főbb utvonalaiban csupán emeletes házak építhetők. A tervezett köruton kívül fekvő építési övekben az ugynevezett könnyebb építési módor is meg van engedve.

Udvarok.

Igen fontos rendelkezése a szabályrendeletnek az az előírás, hogy az udvarok úgy rendezendők el, hogy a szomszédos udvarokkal összefüggjenek. Ez egy igen üdvös intézkedés, mert — amint azt mindnyájan tapasztalhattuk — a zárt udvarok stagnáló levegője a lakásokat egészségtelenné teszi és a régi szabályrendelet sem nyújtott módot a zárt udvarok kiküszöbölésére, de üdvös ez a rendelkezés azért is, mert az egyes telkek is jobban kihasználhatók lesznek anélkül, hogy ez a higiénia rovására történjen. Ezek az összefüggő udvarok ugyanis mintegy belső teret képeznek, mely ter felé egészséges helyiségek rendezhetők el, amit az egyes zárt udvarok szűk méretein nem engedtek meg.

Elképzelhetők ugyan egyes esetek, ahol ez az összefüggése az udvaroknak egyáltalán

Hajlott a szép szóra
Nándor is, meg István.
Üzletet kötöttek,
A mint itt áll, tisztán:

Népgyűlésen majd a
Tiszteket kiosztik:
Díszelnök lesz Ferenc,
Ügyvezető Lustig.

Zászlótartó lesz majd
Adamovics István,
(Bár még nincs zászlójuk,
A rud van meg pusztán.)

Hanem oszt'e ruddal,
Olykép dorongolnak
Vélnéd valamennyit
Jó Toldi Miklósnak.

. . . . Ilyképen jött létre
A polgárok pártja,
A ki él nem hiszi,
Az járjon utána . . .

(p. gy.)

nem, vagy csak nagy áldozatok árán volna biztosítható. Ezzel az eshetőséggel is számolt a bizottság; amennyiben ily kivételes esetekre kivételes eljárás statuuálását javasolja.

Építési szabályok.

Az építési szabályokat a szabályrendelet a műszaki követelményeknek és a helyi viszonyoknak megfelelően szabatosan körülírja. Mindenké tudhatja, hogy mint szabad építenie és így senki sincs kiíve annak, hogy az ellenőrző közegek egyéni fölfogása az építendő rováására érvényesülhessen. A mi mérnöki hivatalunk tagjai ugyan magánygyakorlatot nem folytatnak és emélfogva a magánépítkezések elbírálásánál teljesen érdektelenek, tudniukkal nem is merültek föl ily panaszok, mégis nagyon helyes intézkedés, hogy az építési szabályrendelet minden tekintetben kimerítő, szabatos rendelkezéseket tartalmaz.

Ellenőrzés.

Hasonlóan precíze szabja meg a szabályrendelet az ellenőrzés módját. És pedig ellenőrizendő az utcai vonal kitűzése, teljülvizsgálandó az építkezés nyers állapotban és használatba vétel előtt. Az ellenőrzés és építkezés kezdetén, közepén és végén, vagyis az építkezés főfázisain egyfelől biztosítja az építési engedély betartását, másfelől megvédi úgy az építendő, mint az építőiparost azoktól a kellemeleiségektől, melyekkel az építési engedélytől való önkényes eltérés járhat.

Építési díjak.

Az építési díjakat illetőleg Palóci javaslója a térdíjak behozatalát, amint az a fővárosban, Miskolcon, Temesvárt, Sátorajauhelyen és más városokban már regen gyakorlatban van, hogy abban az esetben, ha a város egy ilyen újabb adónemet hoz be, akkor legalább mentesítse az építendőket a ma fizetendő eljárás díjak alól. Az ad hoc bizottságé kérdés természetileg még nem foglalt álláspontot. Nézetünk szerint az egész kérdés nem érdemi meg azt a fontosságot, melyet annak egyesek tulajdonítanak. A javaslat szerint ugyanis az építési és használati engedélyért nagyszögmetérenként mintegy 10 fillér járna a városnak, mely összeg az építési költségek alig 1500 része, vagyis 500 koronás építkezés után alig 1 korona és igazán az építendőre és építési kedvre nagyon közömbös lehet, hogy egy építkezés 500 koronába kerül, vagy csupán 499 kor-ba. Drágább építkezéseknél ez a térdj csaknem 1000 részre szállna alá, vagyis 1000 kor. után 1 kor.-ára. Igaz, hogy ez 10000 K-ás építkezésnél 100 koronát tenne ki. De azt hisszük, hogy 100000 koronánál 100 korona még talán kevesebb, mint 500 koronánál 1 kor. Vizont a városnak ezek a térdjfillerek évenként néhány ezer koronát jelentenek.

Mindenképen mgnyugvással fogadhatjuk tehát az ad hoc bizottság döntését.

A városi polgári párt meghívója. A

városi polgári párt meghívókat bocsátott ki, amelyekben nagygyűlésére meghívja állítólagos pártszínezet nélkül mindazokat, akik a városházás most uralkodó rendszerrel elégedetlenek. Számos munkapárti válsztó is kapott ilyen meghívót, mert a polgári párt úgy látzik mindenkiről aki törvényhatósági bizottsági tagként jelölve nincs, azt tétélezi fel, hogy a mostani rendszerrel elégedetlen. A nemzeti munkapárt tagjai azonban tántoríthatatlanul kitartanak elveik mellett, már annyival is inkább, mert a most uralkodó rendszer ellen semmi panaszuk nincs. Hogy kik a polgári párt jelöltjei, azt nem tudjuk, de a pártpolitikai színvonalküliséget előre is merjük állítani azzal fogják elsősorban demonstrálni, hogy egyetlenegy munkapártit sem fognak jelölni.

Erszébet királyné, emlékünnepe.

Hétfőn reggel 9 órakor, a beltéri róm. kath. templomban tartandó istentisztelet után a helybeli középiskolákban Erzsébet király asszonyunk emlékére ünnepek lesznek. A kir. kath. magyar főgimnáziumban az ünnepi beszédet Prokopetz József tanár mondja.

Az elveszett szövetkezeti vagyon.

Az ujvidéki leánykiházasítási egylet bűnügye.

(Saját tudósítónktól).

Ma már szinte országos jelenség számba megy az, hogy gombamódra keletkeznek a kisebb szövetkezetek, amelyek ideig-óráig különféle hangzatos címek alatt összeg szedik a kis emberek megtakarított filléreit és rövid fennállás után a tönk szélére jutnak, amennyiben a tagok befizetett pénzeiket az utolsó fillérig elveszítik. Az ilyen szövetkezetek rendszerint nagy apparátussal kezdik meg működésüket és habár egyedüli és kizárólagos jövedelmüket a tagsági díjak kamatai képezik, jól díjazott igazgatóság, jogtanácsos és a taggyűjtést erősen forszírozó ügynökök aránytalanul magas jutaléka kimerítik csakhamar a szövetkezet pénztárát úgy, hogy egy szép napon a tagok arra ébrednek, hogy a szövetkezet egész vagyona eluszott, sőt befizetett tőkéjükből sem fognak egy fillért sem viszonlatni.

Ezek a jelenségek már csak azért is nagyon elszomorították és lesújtók, mert az áldozatok mindig szegény emberek, akik véres verejtékkel szerzett filléreik befizetése ellenében abban a reményben ringatják magukat, hogy a szövetkezet busásan meg fogja jutalmazni takarékoságukat, mert ha elérkezik a fizetés ideje, a szövetkezet eleget fog tenni kötelezettségének.

Szegény cselédleányok 15—20 K havi béreikből félreraknak 1—2 K-t, azt hűségeesen befizetik a szövetkezet pénztárába, mert a szövetkezet arra kötelezte magát, hogy férjhezmenetelük esetére nekik tagsági díjaik arányában és az ő viszonyaikhoz képest hozományként egy elég tekintélyes összeget fog kifizetni.

Sajnálatos dolog, hogy az ilyen szövetkezetek nagyobb hatósági felügyelet és ellenőrzés nélkül, de hatósági jóváhagyás mellett folytathatják működéseiket, még sajnálatosabb, hogy oly szövetkezeti alapszabályok is jóváhagyatnak, amelyek a szövetkezet vezetőségének könnyű alkalmat is adnak a visszaélésekre, hogy egyebet ne említsünk, nem-e egyenesen képtelen állapot az, hogy szövetkezeti tagokul bárki bejelenthető az illető tudta és beleegyezése nélkül avagy az az alapszabályszerű intézkedés, hogy a nem fizető tag tagsági díját ugyancsak az illető beleegyezése nélkül is bárki fizetheti, de sőt fizetheti maga az igazgatóság is. Az ilyen szövetkezeteknek a baját még az is szokta tetőzni, hogy rendszerint a vezetőség nem áll szakemberekből, az ellenőrzés pedig laza és hiányos, avagy egyáltalán nincs is meg. Így történik meg azután, hogy maga az igazgatóság sem ismeri a szövetkezet helyzetét és csak akkor eszmél fel, amikor annak tudatára jut, hogy a tagnak fizetendő lenne a díj, de a pénztárban nincs pénz.

Közgazdasági jelentősége az ilyen szövetkezeteknek minimális ugyan, de szociális horderejét éppenséggel nem szabad lebecsülni, már csak azért sem, mert szegény munkás emberek pénzéről van szó.

Ujvidéken is alakult a fentihez hasonló szövetkezet. Az ujvidéki I. kiházasítási kölcsönös segélyegylet mint szövetkezet 1903. évi május havában alakult meg oly célból, hogy a társaságba belépő tagok házasság vagy elhalálozás esetén a befizetett díjak arányában megfelelő jutalékban részesüljenek. A beiratási díj eleinte 4 K, 1908. év óta pedig 2 K volt, a díj ezen leszállítása már azon célból történt,

hogy még több tagot lehessen szerezni. Az üzlembenre és a vezetésre világot vet az a körülmény, hogy a nagy számban alkalmazott ügynökök a tagok beiratási díjának felét azonnal jutalékképzésbevérték.

Minden tag havonként 1 K tagsági díjat fizetett, ezenkívül ha a szövetkezet valamely tagja házasságra lépett, vagy elhalálozott, a tagok még kúton 30 fillértől 1 K 20 fillérig menő összeget tartoznak befizetni. A befizetés nyugtázása az ügynök által a tagsági könyvre beragasztott külön bélyeggel történt. Már ez a nyugtázási mód is egyik oka volt a szövetkezet bukásának, mert az ügynökök nyaláb-számra cipelték el a bélyegeket és senkisémm ellenőrizte, hogy azokból mennyit használtak fel.

Mint érdekes jelenséget említjük fel, hogy ennek a szövetkezetnek 1909. évig 4634 tagja volt, aminek az a magyarázata, hogy az alapszabályok negyedik pontja szerint bárkinek szabadságában volt egész idegen egyéneket tagokul felvételni és azokért a tagsági díjak fizetésére magát kötelezni. Az alapszabály ezen abszurd intézkedése volt a szövetkezet bukásának második oka, mert tagokat az illetők tudta és hozzájárulása nélkül és pedig 50—100-ként irattak be, kiválasztván természetesen az olyanokat, akikről tudták, hogy közel bekövetkezendő időben házasságra lépnek, tehát pár havi tagsági díj ellenében, ami néhány k-t tett ki, pár száz koronát kapnak a szövetkezetből, de az ellenőrzés oly hiányos volt, hogy még ezenfelül is oly tagoknak is fizettek jutalékok, akik tagsági díjaikat nem is fizették.

Már most, minthogy az ilyen tagokat bárki beírathatta és jutalékaikat, aki beíratta, fel is vehette, könnyen elképzelhető, hogy milyen gazdálkodás ment végbe ennél a szövetkezetnél. Ugyanis a tag, ha nem fizetett két hónapig, az alapszabály 11. pontjaserint törölendő lett volna és befizetett díjai a szövetkezet javára írathatók lettek volna, de ha ez a tag közeli házasság előtt állott, akkor a kötelezettségét átvette más valaki, befizette a hátralevő néhány koronát és felszedte a tagot illető jutalékokat.

A tagsági díjak inkasszállása sem volt a legkönnyebb feladat és ép ezért az ügynökök magas inkasszó jutalékban részesültek, mint-hogy pedig a behajtási díj jóval többet tett ki, mint a tag által fizetett díjnak a kamatai. természetesen, hogy a szövetkezetnek, amelynek eme kamatok képeztek egyedüli nyereségét, már ezen okból is tönkre kellett mennie. Mindazonáltal mert újabb és újabb tagokat szereztek, a szövetkezet 1907. év elejéig még felszínen tartotta magát, mert az új tagsági díjakból fedezhette régebbi kötelezettségét, de 1907-től kezdve a tagsági díjak mind gyérebben folytak be, aminek az volt az oka, hogy ezen időtől kezdve lejárt jutalékok kifizetése mindig késedelmesebb lett és a tagok körében a szövetkezet irányában a bizalmatlanság egyre fokozódott.

A szövetkezet ekkor szerződtette Kálmán Mihály nevű állítólagos ügyvédjelöltet jogtanácsosként, aki, mert már egymást érték a perek, a szövetkezetet a bíróságnál képviselte. A szövetkezet tekintélyét utóbb azzal akarta emelni, hogy Kálmánra ráfogta, hogy ez letette az ügyvédi vizgát és így kvalifikált ember kezében van a szövetkezet ügye.

Kálmán tényleg hirdette a helyi lapokban, hogy ügyvédi irodát nyitott valahol a Futtaki-utca végén, egyideig künn is volt ügyvédi táblája, de tényleg irodája nem volt, hanem csak a szövetkezet él fejtett ki „jogi tevékenységet.”

Kálmánt mindenki ügyvédnek is tartotta, habár az ügyvédek vele nem érintkeztek, — nehéz guny nélkül megírni, — de igaz, hogy Kálmán még ügygondnokságot is kapott egyik járásbírótól, anélkül, hogy az ügyvédi kamara értesítette volna a bíróságot, hogy felvette tagjai névsorába. Külön hangsúlyozzuk, hogy dr. Krnö Milos ügyvéd az érdem, hogy Kálmánt leleplezte, ő volt az, aki vett magának annyi fáradságot és hivatalosan megkérdezte a kamarát, hogy Kálmán fel van-e véve az ügyvédek lajstromába, amire az a válasz érkezett, hogy Kálmán sem az ügyvédek, sem az ügyvédjelöltek lajstromában felvéve nincs, de mire ez a válasz megérkezett, már Kálmánnak hült helye volt, eltűnt Ujvidékről. Egyébként Kálmán tanító volt és címbitorlásért büntetve is volt már.

Ezen kis incidens még inkább fokozta a szövetkezet iránti bizalmatlanságot, mert 1907. év végén már egymást érték a szövetkezet elleni végrehajtások is. 1909. évben a szövetkezet kimondotta a fölszámolást, de nem lévén mivel felszámolni, 1909. év május 8-án a szövetkezet ellen a csőd megnyitott, de a tömeggondnokká kinevezett dr. Bruck Géza ügyvéd, akinek csak a nagy fáradságos munka jutott osztályrészül, csakhamar jelentette a bíróságnak, hogy az egész csödvagyon nem tesz ki 400 K-t sem, minek folytán a csőd csödvagyon hiányában 1909. évi december havában meg is szüntettetett. Természetesen, hogy a tagok utolsó fillérig elvesztették pénzüket.

Ezen szövetkezet bűnügyét tárgyalta az ujvidéki kir. törvényszék a november hó 14-én megtartott főtárgyaláson; a főtárgyalási terem zsufolásig megtelt az érdekeit karvallottakkal. Három nagy asztal görnyedezeit a rajta elhelyezett könyvek és iratsomók súlya alatt, míg külön nyitott ládákban voltak elhelyezve a szövetkezet tagsági könyvecskéi és levelei. A felhalmozott anyag oly szokatlan nagyterjedelmű volt, hogy első pillanatra úgy látszott, hogy ezen a rengeteg aktahalmazon senki sem fog tudni eligazodni. Csarsch Dezső törvényszéki elnök mesteri módon uralta az egész anyagot és a tárgyalás menetén meglátározott, hogy annak legkisebb részleteit is ismeri. Energikusan bogozta ki ezen össze-vissza kuszált ügynek minden fázisát, úgy hogy a tárgyalás végén mindenki tisztán beláthatott a szövetkezet egész ügykezelésébe. A tárgyalás lefolyásáról kiküldött tudósítónk az alábbiakban számol be:

Csalárd bukás büntetvével vádolt Belohorszky Károly, Szücs Ferenc és Mamusits István elleni büntető ügyben tartott főtárgyaláson a bíróság ekként alakult: elnök Csarsch Dezső törvényszéki elnök, szavazók Sántha Ármin és Polgár Sándor törvényszéki bírák, jegyző Beleszlájn Stanimir törvényszéki jegyző. A vádhatóságot dr. Bertin Lajos kir. alügyész képviselte, míg a vádlottakat dr. Belohorszky János és dr. Kovács Bódog ügyvédek védték. A főtárgyalásra Eckert János és Mitterling Rezső könyvszakértők és még 53 tanu volt megidézve.

A kir. ügyészség Belohorszky Károly és

Postadobozokban 30 f.-től. Ruhadobozokban 40 f.-től, Női kalapdobozokban 70 f.-től feljebb. Állandó nagy raktár. — Dobozok mérték után gyorsan és olcsón. Ékszerdobozok a legmodernebb kivitelben.

Nagy könyvkötészet és dobozárugyár

BARTH DOMONKOS, Zrinyi Ilona-utca 15. szám

TELEFON 314.

Divatos kézimunkák és
a hozzávaló anyagok

WIRTH RÓZSA

kézimunka-üzletében

II. RÁKOCZY FERENC-ÚT 6.

:: Allandóan nagy ::
választékban kaphatók.

== ELŐNYOMDA. ==

1246. szám. 1911. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. törvényszéknek 1911. évi 12132. sz. végzése következtében Dr. Tibor Dezső ügyvéd által képviselt Bruckner Lipót javára 277 kor. 96 fillér s jár. erejéig 1911. évi szept. hó 7-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 3258 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: különféle butorok, szőnyegek, gramophonok nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíró 1911-ik évi V. 14773. sz. végzése folytán 277 kor. 96 fill. tökékövetelés, ennek 1911. évi aug. hó 10. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 89 k. 98 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, Ujvidéken Temerini-utca 12-ik szám alatt leendő megtartására 1911. évi nov. hó 21-ik napján délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidék, 1911. évi novemb. hó 5-ik napján.

Horváth
kir. bír. végrehajtó.

Éltes úrinő,

hogy főként éjjel ne lakjon egyedül, tisztességes izr. nőnek, vagy leánynak :: ingyen adna lakást. ::

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Irodai gyakornok

kezdőfizetéssel azonnal felvétetik.

Reich és Lebherz
kocsigyár Ujvidék.

VITA FORRÁS

SÓSKÚT VASKEZETE

Természetes hazai gyógyviz.

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbeteg-
geknek, kösvény, hólyag- és ves. bajok
ellen

Félpohár VITA-forrás a gyomor-
égetést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa a CONSUM Keresk R.-t.

Budapest VII., Teréz-körút 4.

Raktár: Wagner Testv. cégnél Ujvidék.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógytárban.

Vasárnap november hó 19-én
az Ujvidéki Kerekes-Korcsolya Műpálya

ünnepélyes megnyitása

Erzsébet-tér 4. sz. alatt.

Este 5—7-ig katonazene. Buffet.

1315. szám 1911. végrh.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §- értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbíró 1911. évi V. 873. és 1012. számú végzése következtében Dr. Balázs Ignác ujvidéki ügyvéd által képviselt Gutmann Mór budapesti lakos javára 1200 k. és 600 kor. s jár. erejéig Ujvidéken foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1550 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Szobabutor és egy írógép nyilvános árverésen eladnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíró 1911-ik évi V. 873. és 1012. számú végzése folytán 388 kor. 16 fill. hátralék tökékövetelés, 1911. évi november hó 14. n. járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj erejéig Ujvidéken alkeres lakásán leendő megtartására 1911. évi novemb. 30-án d. e. 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. § ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidék, 1911. évi november hó 14. napján.

Basch Sándor
kir. bír. végrehajtó.

Keressük mindenütt a legjobbat!

Legyünk óvatósak az egészséges ivóvíz választásánál.

Igyunk és kérjünk mindenütt.

Szántói

természetes savanyúvizet,

mely gazdag természetes szénavegyület-
mákkal és rendkívül szerencsés vegyi-
összetételénél fogva igen kellemes ízű,
az egészségre nézve hasznos, elsőrangú

asztali és gyógyviz.

Bornak: fűszer
Betegnek: gyógyszer
Egészségének: óvszer

Főraktár: Ujvidéken Wagner Testvérek
fűszerkereskedőnél.

4°-os—5°-os

alapon

törlesztéses-kölcsönöknél a felek

közvetlenül fordulhatnak hozzánk

== 25 - 65 évi időtartamra ==

tőke-kamat törlesztésre beosztva

Földbirtokra városi házakra.

Parcellázásokat finanszírozzunk.

Kisgazdák által megvásárolt nagy föld-
birtokot szétparcellázzuk, ahhoz
szükségeltető pénzt esetleg előre folyó-
sítottatjuk.

Eladósodott birtokot szintén
finanszírozzunk,

II-od III-ad helyű kölcsönöket
folyósítottatunk

„Agrária Kereskedelmi“

== Részvénytársaság ==

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2. szám.

Telefon és interurbán 46—67.

Földbirtok érték 75—85 százalékáig.

Keresek

2, esetleg 3 nőlen utazót, kik a pálinka
szakmában már dolgoztak és jól be vannak
vezetve.

Ajánlatok: a vidék, hogy dolgoztak, továbbá
a fizetési igény megjelölésével és bizonyít-
vány másolatokkal felszerelve **Krishaber**
Lajos bor- és pálinka nagykereskedőhöz
Kiskunhalasra küldendők. 3—5

Szlovák bank részvénytársaság Ujvidéken
a betétek után fizet 4 és fél százalékos kamatot.

Kiadó

egy uri lakás (Duna-utca 9.) 2 utcai, több udvari szobával, parkett padlózattal, villany- és gázvilágítással, központi fűtéssel. Bővebbet Singer József fényképésznél.

1½ órákor
kezdődnek az előadások
az APOLLO SZÍNHÁZ-ban.

Gyors- és gépiró iskola.

A budapesti „Gyakorló Gyorsírók Társasága”-nak szakfelügyelete alatt álló Gabelsberger-Markovits rendszerű gyors- és gépiró iskolámat

szeptember hó 15-én megnyitottam. Tanfolyamaimon a magyar-német levelező és vita-gyorsírásán kívül magyar-német levelezés, helyesírás és minden rendszerű gépen való írást mérsékelt tandíj mellett tanítok. A budapesti „Gyakorló Gyorsírók Társasága” vizsgáztat, bizonyítványok aláírásért érvényesek.

A magyar levelezés és helyesírás tanfolyamok díjtalanok. Végzett növendékeimet biztos állásba juttatom. Állásközvetítés díjtalan. Prospektussal szívesen szolgál.

KOHN SÁRI,

okl. gyorsírás-tan. II. Rákóczy Ferenc-út 15. I. emelet.

STOCK - COGNAC MEDICINAL
szavatoított valódi borpárlat
Camis és Stock
gőzpároló telepéből,
Barcola.
COGNAC-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.
Kapható minden jobb üzletben!

LITKE L.

pezsgőgyártótelepe

Pécs.

Főraktár: BUDAPEST Szép-utca 3. sz.

Frigyes Főherceg Ő Császár és királyi Fensége, Salvátor Lipót Főherceg Ő császár és királyi Fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat Társaság szállítója.

Pezsgőfajok:
Sport Grand Vin Sec, Crémant Rosé, Casino Extra Sec, For England (savanykás), Britannia
:: Extra Dry (cukor nélkül). ::

OH JAJ

Megfojt, ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség
és elnyálgasodás ellen gyors és biztos hatásúak
== Egger mellpasztillái ==
az évtágyat nem rontják és kitünő ízűek. Doboza 1 és 2 kor. Próbadohoz 50 fill.
Fő- és szétküldési raktár:
„NÁDOR” gyógyszer-tár BUDAPEST, VI., Váci-körút 17. szám.

ÉLJEN!

Egger mellpasztillája csakhamar meggyógyított.

Kapható Ujvidéken: Grossinger K. örök. Herzog István, Küchler Béla, Lukács Zsigmond, Nenadovits VI., Vuits János gyógyszer-tárakban, Klein Oszkár drogeriájában, **Bács-Szentamáson:** Barakovich L., Jasniks Cs. István. **Titelen:** Markovits János. **Péteváradon:** Brotzky Sándor gyógyszer-tárakban.

Stefanovits

Kávé.

ALAPITTATOTT 1830

WEISZ HERMINA

ezelőtt: SZÉVIN KÁROLY.

UJVIDÉK, II., KENYÉR-UTCA 51. SZÁM.

Fest és vegyileg tisztított férfi-, női- és gyermek ruhákat, csipkét, himzést sztór és tunisz függönyöket, strucz- és disztollakat, napernyőket, keztyűket stb. efélet.

A legolcsóbb árak! Elismert jó munka!

A legolcsóbb és a legjobb világítás az,

melyet carbitfejlesztéssel létrehozott acetylen égővel teremt az u. n. Mignon készülék. Ennek előállítási költsége óránként 30 gertyaerősségű világításnál 2 $\frac{1}{2}$ fillér. Minden világítási zavar nélkül könnyen utántölthető. A töltés alig 3-4 percet vesz igénybe, nem esik semmiféle törvényes ellenőrzés alá és nem jár veszéllyel. Esetleges bevezetéseknel a legolcsóbb költségelírányzattal szolgálók. — Legjobb referenciák. ::

Vezérképviselő és egyadárúsító a Bácska részére

Bernhart Ferenc

Szilberek (Bács-Bodrog vmegye.)

Kinálók ezenfelül 10—100 lángeros reform készüléket a legolcsóbb áron. Montírozási költség egy lámpa részére 3. k.

UJDONSÁG.

Ajánlók

complett autogén hegesztő- és vágó berendezéseket, amelyek minden géplakatos- és kovács műhelyben szükségesek és amelyek nálam állandóan raktáron vannak. Vevők nálam díjmentesen praktikus hegesztőberendezésre szóló oktatásban részesülnek.

Bernhart Ferenc

a Lakos és Székely cég képviselője.
(Budapest VI., Lehel-utca).

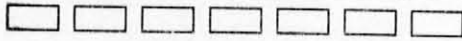
Baromfivész-Ellenszer!

a szab. és törv. védett „Tyukin“ baromfivész elleni szer 1 nap alatt megszüntet mindenféle vést. Számos elismerés és hálaíratunk van; ott, ahol ezen szert állandóan használják, nincsen baromfivész. A szer feltétlenül használhatóságáért felelünk és a kinél nemváltik be készségesen visszaadjuk aszer árát. **A szesz kapható 0 literes palackokban 4 kor, fél liter 2.2 és negyed liter 1.30 fillérért a készítőnél**

Szántó és Társa

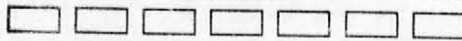
vegyész. labor. GYULAFEHÉRVÁR (Erdély).
Rayon képviselőket és viszont eladókat alkalmazunk.

Egy nap alatt megszüntet mindenféle baromfi vést!

Gyakornok

kezdő fizetéssel azonnali belépésre felvétetik Botz és Friedmann gabonanyagkereskedő cég-nél Indián. Ajánlatok közvetlenül a céghez küldendők. 3-3

Öt liter
rendelésnél házhoz szállít

Eredeti Szerémi Hegyi **BORT**

Wachtl Imre kádár
Ujvidék,
Petőfi-utca 8. szám.

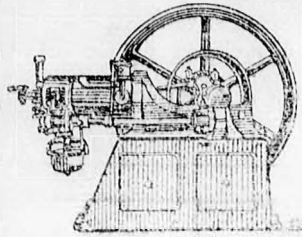
Lakás változás!

Dr. Deák Imre fogorvosi műtermét
Ferencz József-tér 1. szám alá
(Kron-féle ház) helyezte át. 3-3

Eladó.

Öt szobából álló uri lakás, 1 és fél hold szőlővel, külön gazdasági házzal a futaki országot mellett. Bővebbet Szalkay Sándor kár. adótisztelnél.

Eredeti „OTTO“ motorok

benzin, benzol, petrolin, szivógáz és nyersolaj tüzemre malmok és ipargépek hajtására a legalkalmasabb és legolcsóbb üzemelő.

Biztos, nyugodt üzem!

Kiessling E. és Társa, Leipzig-Plagwitz

gyártmányú famegmunkáló gépek, asztalosok és fűrésztelepek részére.

A magán járó eredeti „OTTO“

benzinlokomobilok nélkülözhetetlenek minden gazdának, Gép motor- és Hengerolajok, Hajtószijak stb. stb.

Langen és Wolf motorgyár Budapest—Wien

Fióktelep: Ujvidék, Temerini-utca 7.

Kérjen árjegyzéket és költségvetést!

ÓVADÉKKÉPESEK.

ÓVADÉKKÉPESEK.

Tőkebefektetésre

különösen alkalmasak

a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank

4 $\frac{1}{2}$ %-os

Adómentes záloglevelei

(Árvapénzek elhelyezésére igen alkalmas)

10.000, 2000, 1000 és 200 koronáról szóló címleteknek melyek 50 év alatt, félévi kisorsolás útján, teljes névértékben visszafizettetnek és félévi, február 1-én és augusztus 1-én esedékes, Budapesten, valamint Bécsben minden levonás nélküli beváltandó szelvények útján kamatoztatnak.

Ezen záloglevelek a cs. és kir. közös hadügyminiszterium 1883. szept. 14-iki 2057. sz. és az 1894. március 3-iki 199. sz. rendelete értelmében a cs. és kir. hadsereg és a hadi-tengerészet és a magy. kir. honvédelmi miniszterium 1883. október 12-iki 45.581. sz. rendelete értelmében a m. kir. honvédség és csendőrség részére házassági biztosítékul elfogadtatnak.

A fentemlített záloglevelek külön biztosítékul szolgálnak:

1. Az alapszabályok 112-ik §-a értelmében, a banknak lekötött összes ingatlanok. A kibocsátott záloglevelek alapját képező földbirtokok és egyéb ingatlanok összértéke jelenleg 630.352.427 korona, míg a forgalomban levő záloglevelek összege 238.628.000 korona; a kölcsönök átlag tehát a lekötött fektvések értékének csak körülbelül 35%-át képezi.

2. Az 1876. évi XXXVI. t.-cikk s az alapszabályok 107. §-a értelmében: a záloglevél-tulajdonosok biztosítására elkülönítve kezelt külön biztosítéki alap 11.945.000 kor. összegben Továbbá biztosítékul szolgálnak:

3. Az 50. millió koronával teljesen befizetett alapfőke.

4. A rendes, valamint a redkivül tartalék-alap 71.8 millió korona összértékben.

Az 1889. XXX. t.-cikk értelmében a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank záloglevelei a közigazgatás minden ágában óvadékképesek, szolgálati és üzleti biztosítékokra fordíthatók, árva- és alapítványi pénzek elhelyezésére alkalmasak, valamint katonai házassági biztosítékul elfogadtatnak.

Ezen zálogleveleknek az 1889. XXX. t.-cikk értelmében teljes adómentesség biztosított.

A záloglevelek teljes névértékben kerülnek kisorsolás esetén beváltásra.

A sorsolások minden év január és július-havában Budapesten királyi közjegyző jelenlétében és a törvény által előírt módokat figyelembe vételével történnek meg.

A kisorsolt kötvények 6 hó elteltével váltatnak be.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank záloglevelei a budapesti, bécsi, berlini, hamburgi, brüsszeli és amsterdami tőzsde hivatalos árjegyzékeiben jegyeztenek.

A címletek a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank fiókjánál Ujvidéken a mindenkori napi árfolyamon kaphatók.